

Piotr Kasprzyk
radca prawny

Krajowa Konferencja Bezpieczeństwa Lotów Lotnictwa Cywilnego RP

Warszawa, 17.03.2009

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRAWNA ZA WYPADKI LOTNICZE

(I) BEZPIECZEŃSTWO VS ODPOWIEDZIALNOŚĆ

BEZPIECZEŃSTWO

WYPADEK

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

→ Tradycyjne podejście do odpowiedzialności

SANKCJA

→ Nowe podejście do odpowiedzialności

JUST CULTURE

obowiązkowe systemy zgłaszania zdarzeń – ochrona zgłaszających

art. 135a ustawy Prawo lotnicze

art. 15 i 16 rozporządzenia bazowego EASA 216/2008

(II) WYPADEK LOTNICZY A ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Pojęcie wypadku lotniczego

wydarzenie związane z użyciem statku powietrznego , które miało miejsce w czasie od chwili wejścia na pokład jakiejkolwiek osoby z zamiarem odbycia lotu aż do momentu opuszczenia statku powietrznego przez wszystkie osoby, które weszły z tym zamiarem na pokład, w którym:

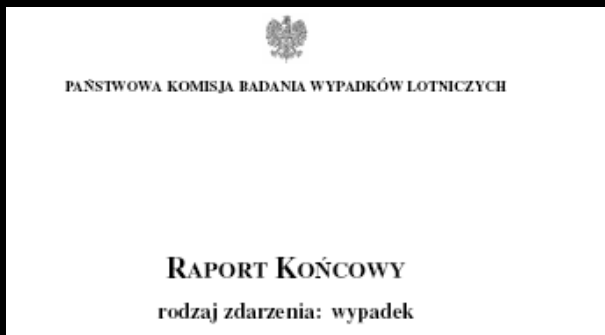
- człowiek poniósł śmierć lub doznał ciężkich uszkodzeń ciała w następstwie przebywania w statku powietrznym lub przez bezpośrednie zetknięcie się ze statkiem albo jakimkolwiek przedmiotem z nim połączonym lub
- statek powietrzny został w poważnym stopniu uszkodzony

Wypadek lotniczy w rozumieniu prawa lotniczego

- ✓ obowiązek podjęcia badania wypadku przez PKBWL – postępowanie nie przesądza o winie ani o odpowiedzialności
- ✓ ze względu na swoje skutki może rodzić odpowiedzialność prawną a więc i wszczęcie postępowania mającego określić winę i odpowiedzialność

Postępowanie PKBWL a postępowania mające określić odpowiedzialność

- ✓ dotyczą tego samego zdarzenia
- ✓ mają przeciwstawne cele
 - ✓ zapobieganie wypadkom [PKBWL]
 - ✓ odpowiedzialność prawna [postępowanie sądowe]

PKBWL

✈ RAPORT KOŃCOWY

- ✈ nie przesądza o winie i odpowiedzialności

✈ MATERIAŁY Z BADANIA

WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Jest źródłem informacji, nie jest wiążący dla sądu

mogą być wykorzystane przez wymiar sprawiedliwości, konieczne uregulowanie zasad dostępu [Aneks 13 ICAO]

(III) KONSEKWENCJE WYPADKU LOTNICZEGO...

Odpowiedzialność cywilna (poszkodowany)

Odpowiedzialność administracyjna (nadzór)

Odpowiedzialność karna (prokurator)

(IV) ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA

Odpowiedzialność cywilna

to obowiązek naprawienia szkód
spowodowanych wypadkiem.

W działalności organizacji GA to przede wszystkim odpowiedzialność użytkownika za szkody wyrządzone osobom trzecim oraz osobom na pokładzie statku powietrznego

Z praktycznego punktu widzenia zasadnicze znaczenie ma ubezpieczenie tej odpowiedzialności

UBEZPIECZENIA OBOWIĄZKOWE OC

- § Rozporządzenie UE 785/2004
- § Rozporządzenie MI z dnia 30.04.2004 r.
- § Ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych
- § Kodeks cywilny

Istota ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej polega bowiem na tym, że ciężar odszkodowania wynikającego z przepisów prawa cywilnego o odpowiedzialności za szkodę przechodzi na zakład ubezpieczeń (zasada akcesoryjności)

Regres zakładu ubezpieczeń w przypadku „rażącego niedbalstwa”

- § Umowa ubezpieczenia obowiązkowego OC obejmuje również szkody wyrządzone wskutek rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub osób za które ponosi on odpowiedzialność
- § W takiej sytuacji jednak Zakład Ubezpieczeń ma prawo dochodzić zwrotu odszkodowania ubezpieczeniowego

Ubezpieczenie majątkowe AEROCASCO

✈ Ogólne Warunki Umowy AEROCASCO
wyłączają odpowiedzialność zakładu
ubezpieczeń za szkody spowodowane
wypadkiem, jeśli doszło do naruszenia
przepisów lotniczych

Ogólne warunki ubezpieczeń
lotniczych

(V) ODPOWIEDZIALNOŚĆ ADMINISTRACYJNA

Civil Aviation Office - CAO Urząd Lotnictwa Cywilnego – ULC	I	Państwo wydania <i>State of issue:</i> REPUBLIC OF POLAND
	III	Numer licencji <i>Licence number:</i> PL – 02392-ATPL(A)03*
JOINT AVIATION AUTHORITIES	IV	Imię i nazwisko posiadacza <i>Name and surname of holder:</i>
	XIV	Data i miejsce urodzenia <i>Date and place of birth: .../.../...</i> (Kraj <i>State</i>) – (Miejscowość <i>Place</i>)
FLIGHT CREW LICENCE LICENCJA CZŁONKA ZAŁOGI LATAJĄCEJ	V	Adres <i>Address:</i> (ulica, nr domu) (kod poczt.) (miasto)(kraj) (<i>Street, No.</i>) (<i>zip code</i>) (<i>Town</i>) (<i>State</i>)
	VI	Obywatelstwo <i>Nationality:</i>
Issued in accordance with ICAO Standards Wydana zgodnie ze standardami ICAO	VII	Podpis posiadacza <i>Signature of holder:</i>
	VIII	Władza wydająca <i>Issuing Authority:</i>
	X	Podpis wydającego <i>Signature of issuing officer:</i>
	XI	Pieczęć ULC <i>Stamp of CAO:</i>

RZECZPOSPOLITA POLSKA URZĄD LOTNICTWA CYWILNEGO		REPUBLIC OF POLAND CIVIL AVIATION OFFICE
CERTYFIKAT <i>(wpisać nazwę certyfikatu zgodną z nazwą podaną w § 3 rozporządzenia, w języku polskim)</i> CERTIFICATE <i>(wpisać nazwę certyfikatu zgodną z nazwą podaną w § 3 rozporządzenia, w języku angielskim)</i>		
Nr PL- <i>(wpisać numer certyfikatu)</i>		
Nazwa i adres posiadacza: Certificate Holders' Legal Name and Address		
..... <i>(wpisać nazwę i adres posiadacza certyfikatu)</i>		

PKBWL - ULC

- ➔ Raport PKBWL przekazywany jest Prezesowi ULC celem analizy i podjęcia działań profilaktycznych
- ➔ Na podstawie raportu końcowego Prezes ULC ogłasza stosowny komunikat w DZ. U. ULC, zawierający m.in.
 - ➔ opis okoliczności zdarzenia
 - ➔ ustaloną przyczynę i klasyfikację zdarzenia
 - ➔ zalecenia profilaktyczne

KOMUNIKAT NR 127
PREZESA URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO
z dnia 27 listopada 2008 r.
w sprawie zdarzenia lotniczego Nr 360/06

PKBWL - ULC

- ➔ Należy pamiętać, że PKBWL ma prawny obowiązek przekazania Prezesowi ULC informacji pozwalających na identyfikację osób, o których mowa w raporcie końcowym
- ➔ Na tej podstawie Prezes ULC może podjąć działania natury administracyjnej tak wobec członków personelu lotniczego, jak i wobec organizacji lotniczej

Art. 100 Prawa lotniczego (licencja i uprawnienie)

Licencję lub wynikające z niej niektóre uprawnienia można cofnąć albo zawiesić w przypadku stwierdzenia, że członek personelu lotniczego:

- 1) przestał spełniać warunki określone w art. 96 ust. 1 i 2;
- 2) utracił kwalifikacje do wykonywania określonych czynności lotniczych;
- 3) wykonując czynności lotnicze, do których uprawnia go licencja, zagraża bezpieczeństwu ruchu lotniczego.

W przypadku badania prowadzonego przez Komisję lub uprawnione organy państwowe, w celu stwierdzenia czy zaistniały przyczyny określone w ust. 1 pkt 1-3, na czas prowadzenia dochodzenia Prezes Urzędu może licencję zawiesić oraz zatrzymać.

Art. 161 ust. 4 Prawa lotniczego (certyfikat)

Prezes Urzędu może m. in., zawiesić ważność lub ograniczyć uprawnienia wynikające z certyfikatu, jeśli stwierdzi, że jego posiadacz przestał spełniać wymagania przewidziane przepisami prawa.

- Wyrok WSA w Warszawie, VI SA/Wa 414/08 - oddalono skargę na zawieszenie uprawnień z certyfikatu ATOC po śmiertelnym wypadku spadochronowym

Sądowa kontrola sankcji administracyjnych

Wojewódzki Sąd Administracyjny po rozpoznaniu sprawy ze skargi na decyzję Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego z w przedmiocie zawieszenia certyfikatu wydanego dla ośrodka szkolenia lotniczego

(VI) ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA

tendencja do kryminalizacji działań w wyniku których dochodzi do śmierci lub zranienia człowieka, w tym działań nieumyślnych

pozostaje w konflikcie z „promowanym” w działalności lotniczej podejściem do tzw. czynnika ludzkiego (błędu niezawinionego)

Art. 177 kodeksu karnego

§ 1. Kto, naruszając, choćby nieumyślnie, zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, powoduje nieumyślnie wypadek, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała określone w art. 157 § 1 (trwające dłużej niż 7 dni) podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli następstwem wypadku jest śmierć innej osoby albo ciężki uszczerbek na jej zdrowiu, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Podstawowy warunek odpowiedzialności karnej z art. 177 k.k.

Naruszenie (umyślne bądź nieumyślne) zasad bezpieczeństwa w ruchu lotniczym

- rozumianych szeroko (także zatwierdzonych instrukcji)
- decyduje ocena biegłego i sądu

(VII) PODSUMOWANIE

§ Obowiązek przestrzegania przepisów prawa lotniczego dotyczy adresatów: użytkowników, organizacje szkolenia, personel lotniczy, operacyjny czy techniczny

§ Jeżeli do wypadku lotniczego dochodzi na skutek naruszenia tych przepisów, wówczas zakres odpowiedzialności prawnej i możliwe sankcje mogą obejmować

§ Odpowiedzialność karną

§ Odpowiedzialność administracyjną

§ Ograniczenie ochrony ubezpieczeniowej

§ Prowadzenie działalności lotniczej w zgodzie z przepisami pozwala na zmniejszenie zakresu odpowiedzialności za ewentualne następstwa prawne wypadku lotniczego

§ Dlatego też konieczne jest aby przepisy regulujące działalność lotniczą były zrozumiałe dla adresatów i nie budziły poważnych wątpliwości

§ np. komercyjne wożenie pasażerów w lotach lokalnych na lekkich statkach powietrznych

ZGŁASZANIE WAD „SYSTEMOWYCH”

- ➔ Jeżeli w ocenie środowiska reprezentującego lotnictwo ogólne istnieją wady systemowe w postaci rozwiązań prawnych obniżających poziom bezpieczeństwa lotniczego, mogą być one zgłaszane w ramach systemu dobrowolnego zgłaszania

(Zespół Identyfikacji Zagrożeń w Lotnictwie Cywilnym)

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

radca prawny Piotr Kasprzyk

kasprzyk.piotr@e-radcaprawny.mail.pl